

De Dordtse Leerregels

EEN HERTALING

Dr. W. Verboom

KokBoekencentrum Uitgevers • Utrecht

Ontwerp omslag: Bram Dijkstra, vernuftigewerken.nl
Lay-out en dtp binnenwerk: Gewoon Geertje

ISBN 978 90 239 5535 1
NUR 700

www.kokboekencentrum.nl

© 2018 KokBoekencentrum Uitgevers, Utrecht

Alle rechten voorbehouden. Niets uit deze uitgave mag worden verveelvoudigd, opgeslagen in een geautomatiseerd gegevensbestand of openbaar gemaakt, in enige vorm of op enige wijze, hetzij elektronisch, mechanisch, door fotokopieën, opnamen of op enige andere manier, zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van de uitgever.

Voorwoord

In de naam van onze Heere en Zaligmaker Jezus Christus.
Amen.

Onder de zeer vele vertroostingën die onze Heere en Zaligmaker Jezus Christus aan Zijn strijdende kerk gegeven heeft op haar pelgrimstocht, vol moeite en verdriet, wordt terecht als een van de belangrijkste gezien, de belofte die Hij haar heeft nagelaten, toen Hij tot Zijn vader in het hemels heiligdom zou ingaan. Dan zegt Hij: 'Ik ben met u al de dagen tot aan de voleinding van de wereld.' De waarheid van deze liefdevolle belofte is gebleken in de kerk van alle tijden. Omdat zij niet alleen door openlijk geweld van vijanden en goddeloosheid van ketters, maar ook door verborgen listen van verleiders van het begin af is bestreden, zou zij vast en zeker allang óf door het geweld van tirannen verdrukt geweest zijn, óf door de misleiding van bedriegers in het verderf gestort zijn, als de Heere haar niet steeds de heilzame hulp van Zijn beloofde tegenwoordigheid had geschonken.

Maar de goede Herder, die Zijn kudde, waarvoor Hij Zijn leven heeft gegeven, zeer standvastig bemint, heeft het woeden van de vervolgers steeds op het juiste moment en door Zijn uitgestrekte hand vaak wonderlijk onderdrukt en de slinkse wegen en bedrieglijke raadslagen van de verleiders ontmaskerd en vernietigd. In beide gevallen toonde Hij dat Hij echt aanwezig is bij Zijn kerk.

Een heel duidelijk bewijs hiervan zien we in de geschiedenissen van godzalige keizers, koningen en prinsen, die de Zoon van God zo vaak in het leven riep om de kerk te hulp te komen. Hij liet in hen een heilige ijver voor Zijn huis ontbranden. Hij heeft door hun dienst niet alleen het woeden van de tirannen bedwongen, maar ook Zijn kerk voorzien van middelen om te genezen, wanneer zij te strijden had met valse leraars. Dat gebeurde door heilige synoden, waarin de getrouwe dienaren van Christus zich door gezamenlijke gebeden, overleg en arbeid moedig voor de kerk en de waarheid van God hebben ingezet, tegen de handlangers van de satan, hoewel deze zich voordeden als engelen van het licht. Zij hebben het zaad van de dwalingen en van de tweedracht weggenomen, de kerk bewaard in de eenheid van de zuivere godsdienst en het ware geloof ongeschonden aan het nageslacht doorgegeven.

Met eenzelfde weldaad heeft onze getrouwe Zaligmaker Zijn genadige tegenwoordigheid aan de kerk van Nederland, die enkele jaren zeer verdrukt werd, in deze tijd betoond. Zij was door Gods machtige hand verlost van de tirannie van de Roomse antichrist en de vreselijke afgoderij van het pausdom. Ook werd ze te midden van de gevaren van zo'n lange oorlog vaak wonderlijk bewaard. Er was sprake van een zeer heerlijke bloei, in de eenheid van de ware leer en de tucht. Tot eer van haar God, tot wonderlijke groei van het maatschappelijke leven en tot vreugde van de gehele gereformeerde wereld.

Deze kerk is door Jacobus Arminius en zijn volgelingen, die 'remonstranten' heten, door verscheidene oude en nieuwe dwalingen aangevallen; eerst op heimelijke wijze, daarna openlijk. Door ergerlijke twisten en scheuringen hardnekkig verstoord, is zij in zo'n gevaarlijke situatie gebracht, dat die zeer bloeiende kerken door een ver-

schrikkelijke brand van tweedracht en verdeeldheid ten slotte verteerd zouden zijn, als niet de ontferming van onze Zaligmaker op het juiste moment tussenbeide was gekomen. Maar geprezen zij de Heere in eeuwigheid, Die, nadat Hij Zijn aangezicht een ogenblik voor ons (die op veel manieren Zijn toorn en boosheid hadden verwekt) had verborgen, voor de hele wereld heeft getoond dat Hij Zijn verbond niet vergeet en het zuchten van de Zijnen niet veracht.

Want toen er naar menselijk oordeel nog nauwelijks enige hoop van herstel voorhanden leek te zijn, heeft Hij het de doorluchtige en hoogmogende heren, de Generale Staten van de Verenigde Nederlanden, in het hart gegeven, om – met advies en aanwijzing van de doorluchtigste en zeer moedige Prins van Oranje – een synode bijeen te roepen. Zij hebben besloten deze woedende rampen tegemoet te treden met wettige middelen, zoals die door het voorbeeld van de apostelen zelf en de christelijke kerk na hen steeds goed bevonden zijn, en ook in de kerk van Nederland zelf in het verleden met veel vrucht gebruikt zijn. Zij hebben een synode uit al de provincies in hun gebied, onder hun gezag in Dordrecht bijeengeroepen. Zij hebben veel voortreffelijke theologen aangetrokken, die van tevoren waren aangezocht, door de gunst van de grootmachtigste koning Jacobus, koning van Groot-Brittannië enzovoort en van de doorluchtigste prinsen, doorluchtigste graven en van machtige republieken. Opdat door een gezamenlijk oordeel van zo veel theologen van de gereformeerde kerk, de leerstellingen van Arminius en zijn volgelingen door een zo hoog geroemde synode grondig zouden worden onderzocht en alleen vanuit Gods Woord worden beoordeeld. De ware leer kon worden bevestigd, de valse leer verworpen en onder Gods zegen weer eendracht,

vrede en rust aan de Nederlandse kerken worden geschonken.

Over deze weldaad van God verheugen zich de Nederlandse kerken en zij belijden ootmoedig de trouwe ontferming van hun Zaligmaker en prijzen Hem met dankbaarheid.

Deze eerwaarde synode is, na een voorafgaand algemeen vasten en bidden op gezag van de hoge overheid in alle Nederlandse kerken, om te smeken dat God Zijn toorn zou afwenden en Zijn genadige bijstand zou schenken, uitgeschreven en gehouden in Dordrecht in de naam van de Heere.

Ontstoken in liefde tot God en het welzijn van de kerk en – na aanroeping van Gods naam – heeft zij zich met een heilige eed verplicht om alleen naar het richtsnoer van de Heilige Schrift te oordelen, en in het onderzoek en het oordeel over deze zaak met een goed geweten te handelen. Zij heeft zich met grote ijver en met veel geduld ingezet, om de belangrijkste vertegenwoordigers van deze leerstellingen, die gedagvaard waren (om voor de synode te verschijnen), te bewegen een volledige verklaring, met redenen omkleed, af te leggen van hun gevoelen over de bekende vijf hoofdstukken van de leer.

Maar zij verwierpen het oordeel van de synode en weigerden om op een billijke manier op de vraagstukken te antwoorden. Ook hielpen noch de vermaningen van de synode, noch de besluiten van de weledelgeboren gedeputeerden van de heren Staten-Generaal, noch de bevelen van de doorluchtige, hoogmogende heren Staten-Generaal zelf, verder. Om die reden zag de synode zich genoodzaakt op last van hun hoogmogenden en volgens de gebruikelijke gang van zaken van de synoden in het verleden, een andere weg in te slaan en is het onderzoek naar de genoemde vijf leerstukken vanuit de geschriften, belijde-

nissen en verklaringen, voor een deel tevoren uitgegeven, voor een ander deel aan deze synode overgeleverd, ter hand genomen.

Door Gods bijzondere genade is dit onderzoek met zeer grote vlijt, trouw, gewetensvol en met overeenstemming door allen en een ieder voltooid. Op grond hiervan heeft deze synode tot eer van God, tot behoud van de zuiverheid van de zaligmakende waarheid, gerustheid van de gewetens, vrede en welzijn van de Nederlandse kerken, besloten het navolgende oordeel (waarin het waarachtige en met Gods Woord overeenstemmende gevoelens over de vijf genoemde leerstukken wordt verklaard en het valse en met Gods Woord strijdende wordt verworpen), in het openbaar uit te spreken en aan een ieder bekend te maken.

Het eerste hoofdstuk van de leer

Over de goddelijke verkiezing en verwerping

I.1. Alle mensen hebben in Adam gezondigd.¹ Daardoor hebben zij de vloek² en de eeuwige dood³ verdiend. God zou daarom niemand onrecht gedaan hebben als Hij alle mensen in de zonde en de vloek had willen laten en hen om hun zonde had veroordeeld.⁴ De apostel Paulus zegt dat als volgt:

De hele wereld wordt doemwaardig voor God. Want allen hebben gezondigd en missen de heerlijkheid van God (Rom. 3:19, 23). En: Het loon van de zonde is de dood (Rom. 6:23).⁵

I.2. Maar hierin is de liefde van God geopenbaard, dat Hij Zijn eniggeboren Zoon in de wereld gezonden heeft, opdat ieder die in Hem gelooft, niet verloren gaat, maar eeuwig leven heeft (1 Joh. 4:9; Joh. 3:16).

I.3. Om de mensen tot geloof (in Christus) te brengen, zendt God in Zijn goedheid verkondigers van deze zeer blijde boodschap. Hij zendt deze verkondigers tot wie Hij wil en wanneer Hij wil. Door hun dienst worden de mensen geroepen tot bekering en geloof in de gekruisigde Christus.

En hoe zullen zij in Hem geloven van Wie zij niet gehoord hebben? En hoe zullen zij horen zonder iemand die predikt? En hoe zullen zij prediken, als zij niet gezondend worden? (Rom. 10:14-15).

I.4. Op hen die dit Evangelie niet geloven, blijft de toorn van God rusten.⁶ Maar zij die het aannemen en de Zaligmaker Jezus met een waar en levend geloof omhelzen, worden door Hem van de toorn van God en van het verderf verlost en hun wordt het eeuwige leven geschonken (Joh. 3:36; Mark. 16:16).

I.5. De oorzaak of schuld van het ongeloof ligt volstrekt niet bij God, maar bij de mens, zoals dat van alle zonden geldt. Maar het geloof in Jezus Christus en de zaligheid door Hem is een genadegave van God. Zoals geschreven staat:

Want uit genade bent u zalig geworden, door het geloof, en dat niet uit u, het is de gave van God (Ef. 2:8). Evenzo: Want aan u is het uit genade gegeven in Christus te geloven (Filp. 1:29).

I.6. Dat God aan bepaalde mensen in de tijd⁷ het geloof schenkt en aan anderen niet, komt voort uit Zijn eeuwig besluit.

Aan God zijn al Zijn werken van eeuwigheid bekend (Hand. 15:18) en: Die alle dingen werkt overeenkomstig de raad van Zijn wil (Ef. 1:11).

Volgens dit besluit maakt Hij de harten van de uitverkorenen zacht⁸ en buigt ze uit genade, hoewel ze hard zijn, zodat zij gaan geloven. Maar mensen die niet uitverkoren zijn, laat Hij in hun verkeerdheid en hardheid. Hij handelt daarmee overeenkomstig Zijn rechtvaardig oordeel.

Hier wordt voor ons voornamelijk zichtbaar dat God een diep, barmhartig en ook rechtvaardig onderscheid maakt tussen mensen, die in zichzelf allemaal even verdorven zijn. Het is het besluit van Zijn verkiezing en verwerping, zoals dat in het Woord van God is geopenbaard.⁹ Verkeerde mensen, die onrein leven en onstandvastig zijn, verdraaien dit besluit tot hun eigen verderf. Voor de heilige¹⁰ en godvrezende mensen biedt het echter een onuitsprekelijke troost.

I.7. Deze verkiezing is een onveranderlijk besluit van God, dat Hij vóór de grondlegging (ver vóór de schepping) van de wereld nam om een bepaald aantal mensen¹¹ zalig te maken. Uit het hele menselijk geslacht, dat door eigen schuld uit de oorspronkelijke gerechtigheid in zonde en verderf was gevallen, verkoos Hij hen in Christus¹² tot de zaligheid, alleen uit genade, naar het vrije welbehagen van Zijn wil. Zij zijn niet beter of waardiger dan andere mensen, maar delen in dezelfde ellende. Maar God heeft Christus van eeuwigheid aangesteld tot een Middelaar en Hoofd van alle uitverkorenen en tot een fundament van hun zaligheid.

Om hen zalig te maken, heeft Hij ook besloten om hen aan Christus te geven en hen met kracht door Zijn Woord en Geest te roepen en te trekken tot Zijn gemeenschap, dat wil zeggen: om hun het ware geloof in Hem te schenken, hen te rechtvaardigen en te heiligen, hen met kracht in de gemeenschap van Zijn Zoon te bewaren, en hen tot slot te verheerlijken. In dit alles betoont Hij Zijn barmhartigheid, tot lof en prijs van de rijkdom van Zijn heerlijke genade.

Zoals geschreven staat:

... omdat Hij ons vóór de grondlegging van de wereld in Hem uitverkoren heeft, opdat wij heilig en smetteloos voor Hem zouden zijn in de liefde. Hij heeft ons voorbestemd om als Zijn kinderen aangenomen te worden, door Jezus Christus, in Zichzelf, overeenkomstig het welbehagen van Zijn wil, tot lof van de heerlijkheid van Zijn genade, waarmee Hij ons begenadigd heeft in de Geliefde (Ef. 1:4-6). En: En hen die Hij er van tevoren toe bestemd heeft, die heeft Hij ook geroepen, en hen die Hij geroepen heeft, die heeft Hij ook gerechtvaardigd, en hen die Hij gerechtvaardigd heeft, die heeft Hij ook verheerlijkt (Rom. 8:30).

I.8. Deze verkiezing bestaat niet uit verschillende soorten.¹³ Het gaat steeds om een en dezelfde verkiezing van allen die zalig worden, zowel in het Oude als in het Nieuwe Testament. De Schrift leert ons namelijk dat er maar één welbehagen, voornemen en besluit van Gods wil is. Daardoor heeft Hij ons van eeuwigheid verkoren tot Zijn genade, heerlijkheid en zaligheid. En tot de weg naar de zaligheid, die Hij voor ons toebereid heeft, opdat wij daarin zouden wandelen (Ef. 1:4-5; 2:10).

I.9. God verkoos mensen niet *om* hun geloof, dat Hij van tevoren zag.¹⁴ Ook is de gehoorzaamheid van het geloof, de heiligheid of een andere kwaliteit of geschiktheid niet de oorzaak of de vereiste voorwaarde voor mensen dat ze uitverkoren zouden worden. Nee, God verkiest mensen *tot* het geloof, *tot* de gehoorzaamheid van het geloof, *tot* heiligheid enzovoort.

Daarom is Gods verkiezing de fontein van alle zaligmakende gaven. Uit die fontein vloeien het geloof, de heiligheid en andere zaligmakende gaven en ten slotte het

eeuwige leven zelf als vruchten voort. Hiervan getuigt de apostel:

Hij heeft ons uitverkoren – niet omdat wij het waren – maar opdat wij heilig en smetteloos voor Hem zouden zijn in de liefde (Ef. 1:4).

I.10. De oorzaak van deze genadige verkiezing is alleen het welbehagen van God. Het is dus niet zo dat Hij uit alle mogelijke voorwaarden enkele *kwaliteiten of werken van de mensen* uitkoos als de voorwaarde voor hun zaligheid. Nee, God heeft uit het hele zondige menselijk geslacht enige bepaalde (concrete) personen tot Zijn eigendom aangenomen. Zoals geschreven staat:

Toen de kinderen nog niet geboren waren, en niets goeds of kwaads gedaan hadden (...), werd tot haar [Rebekka] gezegd: De meerdere zal de mindere dienen. Zoals geschreven staat: Jakob heb Ik liefgehad en Ezau heb Ik gehaat¹⁵ (Rom. 9:11-13). En: Er geloofden er zovelen als er bestemd waren voor het eeuwige leven (Hand. 13:48).

I.11. God is volkomen wijs, onveranderlijk, alwetend en almachtig. Zo is het ook met de verkiezing door Hem. Deze kan niet tenietgedaan of opnieuw gedaan worden. Ook kan Zijn verkiezing niet veranderd, herroepen of afgebroken worden. De uitverkorenen kunnen daarom nooit verworpen of in aantal verminderd worden.

I.12. De uitverkorenen ontvangen ieder op zijn tijd de *zekerheid* dat zij eeuwig en onveranderlijk tot zaligheid zijn uitverkoren, al bestaan daarin wel verschillende trappen en maten.¹⁶ Zij krijgen die zekerheid niet door de verborgenheden en diepten van God nieuwsgierig te onderzoeken.¹⁷ Nee, ze ontvangen die doordat ze de onmiskenbare

vruchten van hun verkiezing in hun eigen leven waarnemen.

Deze vruchten, die in Gods Woord worden genoemd, zijn: het ware geloof in Christus, kinderlijke eerbied voor God, droefheid over de zonde overeenkomstig de wil van God,¹⁸ honger en dorst naar de gerechtigheid enzovoort. Deze vruchten van de verkiezing nemen ze met geestelijke blijdschap en met heilige innerlijke vreugde waar (2 Kor. 13:5).

I.13. Aan de ervaring en de zekerheid van hun verkiezing ontnemen Gods kinderen dagelijks meer reden om zich voor God te verootmoedigen, de diepte van Zijn barmhertigheid te aanbidden, zich van de zonde te reinigen en Hem, Die hen eerst zo uitnemend heeft liefgehad, vurige wederliefde te bewijzen.

Het is er dan ook verre van, dat zij door deze leer van de verkiezing en door de overdenking ervan zouden verslapen in het onderhouden van Gods geboden of vleselijk en zorgeloos zouden gaan leven.¹⁹

Naar Gods rechtvaardig oordeel is dat gewoonlijk wel het geval bij hen die zich lichtvaardig op de genade van hun verkiezing laten voorstaan, of er leeg en overmoedig over spreken, terwijl ze niet in de wegen van de uitverkorenen willen wandelen.

1.14. Deze leer van Gods uitverkiezing is naar Zijn wijze raad door de profeten, door Christus Zelf en de apostelen – zowel in het Oude als in het Nieuwe Testament – gepredikt en daarna in de Heilige Schriften verkondigd en overgeleverd. Zo moet deze leer ook vandaag op de juiste tijd

en plaats in Gods kerk (waarvoor zij in het bijzonder bestemd is)²⁰ geleerd worden.

Dat moet gebeuren met het nodige onderscheidingsvermogen, met eerbied voor God en op een heilige manier, zonder nieuwsgierig de wegen van de Allerhoogste na te speuren, tot eer van Gods heilige Naam en tot een levende troost voor Zijn volk (Hand. 20:27; Rom. 12:3; Rom. 11:33-34; Hebr. 6:17-18).

I.15. Deze eeuwige en onverdiende genade van onze verkiezing wordt door de Heilige Schrift vooral dan aangewezen en aangeprezen, wanneer zij er ook over spreekt dat niet alle mensen uitverkoren zijn. Sommige mensen zijn niet uitverkoren. Dat wil zeggen: God ging in Zijn eeuwige verkiezing aan hen voorbij. Dat betreft die mensen van wie God in Zijn volkomen vrij, rechtvaardig, onberispelijk en onveranderlijk welbehagen besloten heeft om hen in de gemeenschappelijke ellende te laten waarin zij zich door eigen schuld hebben gestort.

God besloot om hun het zaligmakend geloof en de genade van de bekering niet te schenken, maar hen op hun zelfgekozen wegen en onder Zijn rechtvaardig oordeel te laten. Hij besloot ook om hen ten slotte – niet alleen om hun ongeloof, maar ook om al hun andere zonden – te veroordelen en eeuwig te straffen. Hierdoor toont Hij Zijn rechtvaardigheid.

Dit is het besluit van de verwerping. Het verwijt dat God daardoor tot auteur van de zonde wordt gemaakt, is een godslasterlijke gedachte. Het besluit laat wel zien dat Hij

een ontzagwekkende, onberispelijke en rechtvaardige Rechter en een Wreker van de zonde is.

I.16. Hoe is het met hen die het levend geloof in Christus nog niet sterk in zich voelen? Die nog missen het vaste vertrouwen van hun hart, de vrede van hun geweten, de kinderlijke gehoorzaamheid en het roemen in God door Christus, terwijl zij toch de middelen gebruiken waardoor God beloofd heeft deze dingen in ons te werken. Zij moeten niet moedeloos worden als zij over de verwerping horen spreken. Zij moeten ook niet denken dat zij tot de verworpenen behoren. Zij moeten vlijtig de heilsmiddelen blijven gebruiken en vurig verlangen naar de tijd dat de genade voor hen overvloediger wordt en die met eerbied en ootmoed verwachten.

En hoe is het met hen die ernstig verlangen om zich tot God te bekeren, Hem alleen te behagen en van 'het lichaam van de dood' verlost te worden,²¹ terwijl zij toch nog niet zover in een godvruchtig en gelovig leven kunnen komen als zij zouden willen? Zij behoren nog veel minder te schrikken voor de leer van de verwerping. Onze barmhertige God heeft immers beloofd dat Hij de rokende vlaswiek niet zal uitblussen en het geknakte riet niet zal verbreken.²²

Maar deze leer van de verwerping is wel degelijk schrikwekkend voor hen die geen rekening houden met God en Christus, de Zaligmaker, en zich helemaal hebben overgegeven aan de zorgen van de wereld en hun zondige begeerten, zolang zij zich niet in ernst tot God bekeren.